

گفت و گو با ۳ مستندساز مشه‌دی حاضر در سیزدهمین دوره جشنواره «سینماحقیقت»

پرداختن به روایت‌های متفاوت، از افغانستان تا ایران

شکیبا افخمی‌راد

امسال در هجدهمین دوره جشنواره بین‌المللی مستند ایران (سینماحقیقت) شاهد حضور پررنگ فیلم‌سازان مشه‌دی هستیم؛ فیلم‌سازهایی که به سوزه‌های مختلفی مانند قهرمانان ملی، مهاجرت، عشق به سینما، نوستالژی، مقاومت و... پرداخته و تلاش کرده‌اند از زاویه نگاه خودشان حقایقی را برای مخاطبان به تصویر بکشند. در این دوره، امیرمسعود سهیلی و امیراطهر سهیلی با دو مستند «باران سیاه در چشمانم» و «نوجوهای شکسته»، سارا طالبیان با «آبه»، امید نوریان با «رؤیای منو بافتی؟»، سرنا امینی با مستند «پچه سوم»، مسعوددهنوی با «عاقته»، محسن اسلام‌زاده با «بهشت کوچک ما»، علیرضا باغشنی با «پشت‌کوه‌های علی زنگی» و حسین نژادموسی با مستند «هدف اکبر» به عنوان پرچم‌داران مستندسازی مشه‌د در جشنواره حضور دارند. ما در گزارش پیش‌رو سراغ سارا طالبیان، حسین نژادموسی و امید نوریان رفته‌ایم و با آن‌ها درباره آثارشان گفت‌وگو کرده‌ایم که در ادامه می‌خوانید.

- اثری درباره زندگی شهید شیرو‌دی

حسین نژادموسی با مستند «هدف اکبر» در بخش جایزه‌ویژه شهید آوینی حضور دارد، مستندی که به زندگی و زمانه نام‌آورترین خلبان بالگرد کبری در ایران یعنی شهید علی اکبر شیرو‌دی می‌پردازد. نژادموسی در این اثر که به همت مرکز مستند سوره و با مشارکت بنیاد فرهنگی روایت فتح تهیه شده، از دوران کودکی و ورود شهید شیرو‌دی به ارتش شاهنشاهی تا حضورش در دوران دفاع‌مقدس و به شهادت رسیدنش را روایت کرده است. او همچنین به واسطه پرداختن به زندگی شهید شیرو‌دی، به برخی اتفاقات مهم تاریخی ازجمله چگونگی شکل‌گیری هوانپروز و نقش ارتش و قهرمانان هوانپروز در ابتدای جنگ وارد شده است. نژادموسی که از دی ماه سال گذشته تا پایان امسال درگیر ساخت مستند «هدف اکبر» بوده و در شهرهای تهران، کرمانشاه، سربل‌هاب و همچنین محل قدیمی زندگی شهید شیرو‌دی در استان مازندران تصویربرداری داشته است، دغدغه‌اش برای ساخت این مستند را پرداختن به قهرمانان ارتش کشور بیان می‌کند؛ ما بیشتر در آثار رسانه‌ای و مستندمان به فرماندهان و رزمندگان سپاه پاسداران و افرادی که به عنوان بسیجی و نیروهای مردمی در جنگ حضور داشته‌اند پرداخته‌ایم، اما آنچه برای من در این پروژه مهم بود، پرداختن به قهرمانان ارتش جمهوری اسلامی بود. به‌گفته‌این مستندساز، در سال‌های ابتدایی انقلاب، مردم میان نیروهای ارتش و بقیه نیروهای حاضر در دفاع مقدس تفاوت قائل می‌شدند، چون ارتشی‌ها را آموزش دیده و استخدام‌شده رزیم شاهنشاهی می‌دانستند. همین اتفاق باعث شد در فضای رسانه‌ای کشور هم به قهرمانان ارتش کم‌لطفی شود، درحالی‌که ما عناصر مکتبی و مؤمن زیادی در ارتش جمهوری اسلامی داشتیم که خدمات زیادی به کشور ارائه کرده‌اند، قهرمانانی که گمنام مانده‌اند و تا امروز کسی سراغشان نرفته است. او علت کم‌پرداختن به قهرمانان ارتش را نقصان در سیاست‌گذاری‌های فرهنگی کشور و همچنین قصور خود مستندسازان می‌داند و می‌گوید: ما تلاش کردیم در این پروژه به سهم خودمان بخشی از این کمبود را جبران کنیم و رشادت‌های قهرمانان ارتش را به تصویر بکشیم.

نژادموسی درباره چالش‌هایی که برای پیدا کردن تصاویر آرشیوی داشته است نیز می‌گوید: من معتقدم که یک اسلامی باید همه آرشیوی را که از سوزه‌اش موجود است، پیدا کند و سپس تصمیم بگیرد که از کدام اسناد در کارش بهره بگیرد. البته محقق شدن این اتفاق در

نقد روز

مهران مدیری، یکی از چهره‌های پرا‌رژه‌تلویزیون ایران در عرصه‌کمدی، چند هفته‌ای است که با سریال «قهوه پ‌دی» در پلتفرم فیلم نت به میدان باگشته‌است. این سریال که در ژانر کمدی فانتزی ساخته شده‌است، به کارگردانی مهران مدیری، تهیه‌کنندگی جواد فرحانی و نویسندگی امیر برادران، وعده‌ای تازه به مخاطبان شبکه نمایش خانگی داد که تا امروز چندان محقق نشده است. شوخی‌های نه چندان خلاقانه و شخصیت پردازی‌های ناقص، از چالش‌های مهم این اثر محسوب می‌شود.

- قصه‌ای که لو رفت

«قهوه پ‌دی» ماجرای مردی کتاب فروش به نام نیک‌تیر را روایت می‌کند که به همراه اعضای خانواده اش، درگیر مشکلات اقتصادی می‌شود و کارش به نقشه کشیدن برای سرقت از بانک می‌رسد. از همان قسمت‌های ابتدایی، داستان بر محور شخصیت جهانگیر و تعاملات او با سایر کاراکترها شکل می‌گیرد. ایده مجوری سریال، که بر سرقت بانک و راه اندازی یک کافی شاپ استوار است، در ظاهر قابلیت‌های بسیاری برای خلق یک روایت هیجان‌انگیز داشت. اما با آشکار شدن طرح کلی داستان در همان قسمت‌های ابتدایی (ازجمله سکانس انداختن زغال در قهوه، خرید قهوه در حجم زیاد و مهم‌تر از همه اسم سریال)، مخاطب هوشمند شبکه نمایش خانگی، می‌تواند پایان بندی سریال را نیز پیش‌بینی کند. این ضعف، بخشی از جذاییت بالقوه داستان را از بین برده است.

کشور ما به کفش آهنی و جست‌وجوهای بسیاری نیاز دارد، چون متأسفانه هر بخشی از آرشیدست یک ارگان است و سازوکار مشخصی هم وجود ندارد تا ما بدین‌باب چه کسی باید طرف باشیم. با وجود این، خوشبختانه ما توانستیم آرشبو خوبی از بنیاد فرهنگی روایت فتح بگیریم که خیلی در روند ساخت مستند «هدف اکبر» کم‌کمان کرد. این کارگردان که سومین حضورش در جشنواره سینماحقیقت را پشت سر می‌گذارد، درباره ویژگی‌های این رویداد نیز بیان می‌کند: سینماحقیقت یکی از معتبرترین جشنواره‌های مستند در ایران و بستر خوبی برای دیده شدن آثار است، به‌طوری‌که هرسال مستندسازان شناخته‌شده کشور و حتی خارج از کشور تلاش می‌کنند آثارشان را به این رویداد برسانند. باین‌حال، همیشه نقدهایی به سازوکار برگزاری جشنواره به‌ویژه در بخش جایزه شهید آوینی وجود دارد. درواقع سیاست‌گذاری جشنواره به‌گونه‌ای است که مخاطب را به سمت آثار بخش ملی سوق می‌دهد. از این‌رو، مخاطب ترجیح می‌دهد آثار بخش ملی را برای تماشا در اولویت بگذارد. همچنین، در حوزه جوایز هم نسبت به آثار بخش شهید آوینی اجحاف می‌شود و آثار داوری فنی نمی‌شوند تا عوامل بازخوردی از کارشان دریافت‌کنند. به‌نظرم این اتفاق بزرگ‌ترین آسیب‌بخش شهید آوینی است.

- تصویری از دل نگرانی‌های یک مادر

سارا طالبیان با مستند اجتماعی «آبه» در بخش آثار کوتاه جشنواره سینماحقیقت حضور دارد. او این مستند را سال گذشته در افغانستان جلو‌دوربین برده و سراغ روایت زندگی مادری رفته است که با چالش‌های مهاجرت‌فرزندانش به کشورهای مختلف دست وپنجه نرم می‌کند. به‌گفته طالبیان، پسر بزرگ این مادر دوازده سال پیش از طریق قاچاق خودش را به ترکیه رسانده و به تازگی نیز توانسته است شهروندی سوئد را دریافت کند. پسر دوم نیز حدود دو سال پیش از مسیر قاچاق به ایران آمده است و حالا پسر سومش که چهارده ساله است و هنوز در کابل زندگی می‌کند، می‌خواهد به عشق موسیقی رپ و تلو خودش را به ایران و سپس به ترکیه برساند، اما مادر قهصه‌تلاش می‌کند مهاجرت بی‌سرانجامی که برای دو فرزند دیگرش رخ داده است، برای پسر سومش تکرار نشود، از این‌رو می‌خواهد جلو مهاجرت‌کردن او را بگیرد. این کارگردان درباره چگونگی آشنایی‌اش با سوزه مستند نیز می‌گوید: من در سفری هشتادروزه که به کابل داشتم و به عنوان مدرس کارگردانی آن‌جانتدریس می‌کردم، از طریق یکی از هنرجویانم با این مادر و

اتفاقات سخت و عجیب زندگی‌اش آشنا شدم. البته در ابتدا اصلاً با من همکاری نکردند، چون می‌گفتند در افغانستان تابوست که یک زن جلو دوربین بیاید و همه خانواده‌شان هم مخالف این اتفاق بودند، اما من بالاخره ایشان را راضی کردم تا دل نگرانی‌ها و دل‌آشوب‌هایش به عنوان نماینده‌ای از زنان و مادران افغانستان ثبت و ضبط شود. طالبیان که تلاش کرده است در مستندش مزایا و معایب فضای مجازی را هم به تصویر بکشد، یادآور می‌شود: شاید یکی از علت‌های دیگری که باعث شد من این فیلم را بسازم، ارتباط عجیب مادر با تلفن همراهش بود، یعنی مادر دائم موبایلش را در دست داشت تا جوابی‌حال فرزندانش باشد. درواقع این به نوعی جنبه مثبت فضای مجازی برای این خانواده بود. در کنار این موضوع، من تلاش کردم کمی تأثیرات منفی فضای مجازی روی پسر کوچک خانواده را هم به تصویر بکشم. او که فقط دوازده روز برای فیلم‌برداری در کابل مجوز داشته است، درباره تجربه حضورش در افغانستان و برخورد با طالبان نیز بیان می‌کند: من پیش از سفرم فکر می‌کردم وقتی به افغانستان و کابل بروم، طالبان خیلی اذیتم می‌کند، ولی این اتفاق نیفتاد و سخت‌گیری برای حجاب‌آن‌طور ساخته شده است که مخاطب ایران و دیگر کشورهای خاورمیانه هم می‌تواند با آن هم ذات‌پنداری کند. طالبیان که جشنواره سینماحقیقت را فرصتی برای شناخته‌شدن و دیده شدن خودش و اثرش می‌داند، از قصدش برای ساخت سه‌گانه مادر خبر می‌دهد: من یک مستند با محوریت مادر و مهاجرت در افغانستان ساختم و می‌خواهم با همین موضوع در ایران و یکی دیگر از کشورهای خاورمیانه هم مستند بسازم.

- خاطره بازی با عاشقان سینمای قدیم

امید نوریان با مستند «رؤیای منو بافتی؟» در بخش کوتاه مسابقه ملی جشنواره سینماحقیقت حضور دارد. او در این مستند به کلکسیونرهای تجهیزات سینمایی پرداخته و داستان زندگی کسانی را

به تصویر کشیده است که از دوران کودکی و جوانی شروع به جمع‌آوری لوازم سینمایی کرده‌اند. نوریان می‌گوید ایده ساخت مستند «رؤیای منو بافتی؟» را از سال ۱۳۹۶ در ذهن داشته، اما از آنجایی‌که مرا حل پیدا کردن سرمایه‌ی‌گذا‌ر، تحقیقات و به‌دست آوردن آماری از آیارات بازار طولانی‌شده، درنهایت این مستند پارسال جلو‌دوربین رفته است. او که در مستند «رؤیای منو بافتی؟» با حدود سیزده کلکسیونر تجهیزات سینمایی گفت‌وگو کرده است، درباره علت انتخاب این افراد بیان می‌کند: ماسعی کردیم از میان آیارات بازار کسانی را که کلکسیون ارزشمندتری داشتند و در این زمینه باسابقه‌تر بودند، انتخاب کنیم. برای مثال در فیلم ما یک نفر هست که آپاراتچی سینمای مرحوم فردین بوده است.

این فیلم ساز با اشاره به سختی‌هایی که برای راضی کردن کلکسیون دارها داشته است نیز می‌گوید: کلکسیون دارها اصولاً دوست ندارند دیده شوند و جلو دوربین بیایند. از این‌رو ما باید بسیار تلاش می‌کردیم تا‌ان‌ها را راضی کنیم. در این بین کسانی هم بودند که قبول نکردند. برای مثال کلکسیونری در شهر تبریز بود که هرچه تلاش کردیم، نتوانستیم متقاعدش کنیم جلو دوربین بیاید. او ادامه می‌دهد: چالش دیگری ما این بود که این افراد حرف‌هایی را جلو دوربین می‌زدند، اما بعد شیمان می‌شدند و نمی‌خواستند که در فیلم بیاید. از این‌رو ما باید هم آن‌ها را متقاعد می‌کردیم که چیزی حذف نشود. هم تدوین فیلم را به‌گونه‌ای پیش می‌بردیم که به کسی برنخورد. نوریان که با همراهی حامد پویان تهیه‌کننده و جلال شبانی تصویربردار، برای ساخت مستند «رؤیای منو بافتی؟» به شهرهای تهران، اراک، رشت، تبریز و همدان سفر کرده است، می‌گوید: در این مستند تلاش کرده‌ایم جو پیرامون زندگی آیارات بازار را به تصویر بکشیم و جوامندگی آن‌ها از تاریخ و حال و هوای امروز کشور را روایت کنیم؛ کسانی که خاطرات دوران قدیم را حفظ کرده‌اند، اما ذهنشان در دهه ۴۰ و ۵۰ باقی مانده است و به همین علت هم نسل جوان آن‌ها را مسخره می‌کند. این مستندساز که اولین حضورش در جشنواره سینماحقیقت را پشت سر می‌گذارد، تأکید می‌کند: به‌طورکلی حضور در جشنواره‌ها، جدا از بحث دریافت جایزه، انگیزه فیلم‌ساز را برای ادامه مسیر بیشتر می‌کند و همچنین باعث می‌شود او نظر تماشاگران حرفه‌ای و فیلم‌سازان مطرح را درباره اثرش بشنود و در میان جامعه هنری شناخته شود.

شوخی‌های نامأنوس و اروتیک در متن آن است. این مسئله به‌ویژه در قسمت‌های ابتدایی سریال به چشم می‌خورد؛ هرچند که در قسمت‌های بعدی تعدیل شده است. با این حال، نبود موقعیت‌های خلاقانه و جذاب، بارکمدی سریال را بیش از حد بر شوخی‌های کلامی قرار داده است که این امر به مرور زمان، برای مخاطب خسته‌کننده می‌شود.

- بازیگری از صامتی تا ذاکری

در میان بازیگران سریال، ژاله صامتی با هنرنمایی مسلط خود، بار اصلی پروژه را به دوش می‌کشد. او که هنرنمایی‌های خلاق و توانمند است، توانسته است برخی ضعف‌های فیلم‌نامه را پوشش دهد. از سوی دیگر، جواد رضویان با طراحی شیوه‌ای خاص در بیان و لحن، لحظات سرگرم‌کننده‌ای را خلق کرده است و تنها کاراکتری محسوب می‌شود که نه با کلمات، بلکه با نوع بیانش مخاطب را می‌خنداند، اما نقش او در داستان بسیار محدودتر از سایرین است.

سام درخشانی، برخلاف توانایی‌های شناخته‌شده اش، در این سریال حضور ی خنثی دارد و بازیگران جوان نیز در ساختن تپ‌های ماندگار ناکام مانده‌اند. صداسازی اغراق‌آمیز و غیرطبیعی ملیسا ذاکری، نمونه‌ای آشکار از ضعف در اجرای تپ‌های جدید است که نه تنها کمکی به جذابیت اثر نکرده، بلکه به وجه کمدی آن لطمه زده است.

نگارستان

نمایشگاه عکاسی «خونه» در نگارخانه فردوسی

نمایشگاه عکاسی با نام «خونه» از آثار هنرجویان مسعود توجیهی، مدرس دانشگاه و عکاس شناخته‌شده مشه‌دی در نگارخانه فردوسی افتتاح شد.

این نمایشگاه تا ۱۲۸ ذر، ساعت ۱۶ تا ۱۹ در این نگارخانه

واقع در فرهنگ‌سرای جهاددانشگاهی مشه‌د ادامه خواهد داشت.

تماشاخانه

«سرزمین خواب»، روی صحنه تئاتر شهر مشه‌د

نمایش کمدی «سرزمین خواب» از سه شنبه ۱۳۷ ذر، ساعت ۱۹:۳۰ در سالن اصلی تئاتر شهر مشه‌د روی صحنه می‌رود. این نمایش به نویسندگی و کارگردانی احسان روحی، اقتباسی از نمایشنامه «رؤیای نیمه‌شب

تایستان»، اثر ویلیام شکسپیر است. در این نمایش، آرمان صفری، امیر جوادزاده، علی عبدالهی، امین کرفی، حجت اعرابی، ساندرا ریجیی‌زاده، عرفان سوزنی، فریبا عابدین‌زاده، بهار کلاهی، بهنام ه‌زلساداتی، حسام محدث، فاجان جعفرزاده، ملیحه حسینی، محمدحسین خسروی، امیر میرزایی، صبا‌اسدی، مرجان حافظیان و الناز رستگارمنش به ایفای نقش می‌پردازند.

چارسوق هنر

اکران «علت‌مرگ: نامعلوم» در سینماهای کشور

فیلم سینمایی «علت‌مرگ: نامعلوم»، به نویسندگی و کارگردانی علی زرنگار، از چهارشنبه ۱۴۰۳ در سرگروهی سینما هویزه در سینماهای سراسر کشور روی پرده خواهد رفت. در خلاصه داستان «علت‌مرگ: نامعلوم» آمده است: «هفت مسافر پیش از طلوع آفتاب، شهادت را به مقصد کرمان ترک می‌کنند. میان راه اتفاقی آن‌ها را از رفتن بازمی‌دارد، با نیپال شومون، علی‌رضا ثانی‌فر، ندا جبراییلی، علی‌محمد رادمنش، زکبه بهیهمانی، رضا عمو‌زاد، سهیل باوی، سعید رضایی‌کیا و میلاد مرادی در این فیلم بازی کرده‌اند.

«باغ گیانوش» ۱۶میلیاردی شد

فیلم سینمایی «باغ گیانوش» در بازه زمانی ۴۵ روز از اکران، از مرز فروش ۱۶میلیارد تومان عبور کرد. این اثر، با ۱۴۰۵میلیارد تومان فروش در سینماها و جذب ۲۵۰هزار مخاطب در بازه زمانی ۴۵روز و همچنین فروش ۱۰۶میلیارد تومان

با جذب ۸۰هزار مخاطب در اکران سیار، توانسته است به فروش بیش از ۱۶میلیارد تومانی دست پیدا کند. «باغ گیانوش» با این میزان فروش، اکنون پس از دو فیلم سینمایی «مست عشق» و «بی‌پ‌دن»، به جایگاه سومین فیلم پرفروش غیرکمدی اسال سینماها رسیده است. شهرام حقیقت‌دوست، عباس جمشیدی‌فر، علیرضا آرا، مجید پتکی، مهدی نسا‌ج و... به همراه گروهی از نوجوانان، ترکیب بازیگران این فیلم را تشکیل می‌دهند.

ایستگاه‌خبر

ابوالفضل جلیلی:

به دنبال اندیشه نو هستم

کارگردان خراسانی فیلم سینمایی «یک داستان واقعی»، از آماده‌پخش بودن دو فیلم جدید خود خبر داد و گفت: اکنون دو فیلم آماده پخش دارم؛ چون مکرر به من می‌گویند چرا کار نمی‌کنی. من کار می‌کنم، منتها کمی از اینکه پشت‌سرهم تبلیغات کنیم

که داریم فیلم می‌سازیم، خسته شده‌ام. به‌گزارش صبا، ابوالفضل جلیلی که بیشتر فیلم‌های او را جشنواره‌های بین‌المللی تحسین کرده‌اند، گفت: بیشتر به دنبال اندیشه نو هستم. به دنبال یک فکر نو هستم که یک اتفاق در خ‌ودم بیفتد، بعد از اتفاق را به دیگران هم منتقل کنم. او اظهار کرد: دو فیلم ساخته‌ام که آماده نمایش است. یکی «مسیر معکوس» نام دارد که جایزه کارگردانی از شانگهای گرفت و فیلم‌ویز در سال ۱۹۹۵ برای فیلم سینمایی «دت یعنی دختر» و نامزد شیر طلایی جشنواره فیلم ویز در سال ۱۹۹۱ برای فیلم «یک داستان واقعی» گفت. فیلم بعدی‌ام هم «داد» نام دارد که به‌طور کامل آماده شده است و قابلیت پخش را دارد.